

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

12411
37

12411.37

Harvard College Library.

FROM THE BEQUEST OF

FRANCIS B. HAYES

(Class of 1889).

27 Oct. 1892.

0

282

ACADEMIÆ FRIDERICIANÆ HALENSIS
CUM VITEBERGENSI CONSOCIATÆ
RECTOR

CAROLUS BERNARDUS MOLL

CUM SENATU

NOMINA CIVIUM SUORUM QUI IN CERTAMINE
LITTERARIO IN DIEM XV. OCTOBIS A. MDCCCLVII
SOLENNIUM REGIS AUGUSTISSIMI NATALICIORUM
CAUSA INDICTO PRÆMIA REPORTAVERUNT
RENUNTIAT NOVASQUE SIMUL QUÆSTIONES IN
ANNUM SEQUEMTEM PROPOSITAS
PROMULGAT.

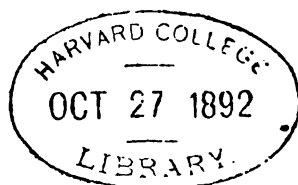
Henrich Leo

PRAEMISSA EST
HENRICI LEONIS
COMMENTATIO

(QUAE DE SE IP SO CYNEVULFUS, SIVE CENEVULFUS, SIVE COENEVULFUS
PORTA ANGLOSAXONICUS TRADIDERIT).

3
2
HALIS
FORMIS HENDELIIS
A. MDCCCLVII.

124~~1~~.37

Hayes Fund.

**QUÆ DE SE IPSO CYNEVULFUS (SIVE CÈNEVULFUS,
SIVE COENEVULFUS) POETA ANGLOSAXONICUS
TRADIDERIT.**

Iacobus Grimm, celeberrimus doctor Germaniæ, poema anglo-saxonicum de sanctæ crucis inventionē, quod Angli etsi typis excusum tamen paucorum hominum studiis reservatum ac fere seclusum tenebant, primus publici juris fecit, idque optime et emendavit et interpretatus est. Postremam solummodo huius poematis particulam, sive labore assiduo et minutiarum pleno fessus, sive ut opus conficeret nimium festinans, aliquantulum neglexit. Initium certe cantici ultimi eo, quo Grimm textum constituerat, modo intelligi plane non potest; quod eo magis mirandum, quo facilius interioris in versu syllabarum consonantiæ auxilio verus versuum tenor restitui queat. Præterea genuinæ codicis lectiones bene quadrant; emendatio vero in textum recepta sensum obscurat. Sequentes autem versus viro doctissimo ea de causa non faciles intellectu se præbuerunt, cum signa runica interdum non signa *verborum* textui poematis necessario conjunctorum putaret, sed nonnulla sine sensu verbali signa tantum esse arbitraretur. Omnia tamen hoc in loco runicarum litterarum signa simul nomina illa significant, quibus litterae appellaban-

tur; ac necessariam et textus et sensus partem constituunt. Hæc litteris runicis intermixtis variata poematis pars nobis ex ævo christiano præbet imitationem, ut videtur, antiquæ illius sortium colligendarum et declarandarum causa usitatae poeseos, ita ut poeta noster runicarum litterarum nomina eodem modo versuum textui admiscuerit loco syllabarum a concentu versuum requisitarum, quo illi veteres sortilegi litteras sortibus inscriptas eorumque nomina uti fundamentum rhythmicum suis versibus substruxerant. Opus sortilegorum erat, datis a sorte nominibus runicis uti quasi fulcris (stäbe) versuum illius vaticinii, quod ab iis expectabatur; noster vero poeta litteras sui ipsius nominis earumque appellationes eodem modo ad versus componendos adhibuit. Utrisque, ut in opera perquam difficili, licebat litterarum nominibus quolibet sensu, quem sonus eorum præberet, uti.

His paucis præmissis emendatum textum decimi quinti cantici poematis de sanctæ crucis inventionem proponimus, nec non versionem ejus in linguam vernaculam et notulas quasdam adjicimus, ut faciliorem carminis sensum reddamus emendationesque tueamur.

Pus ic frôð and fûs purh pät fæcne hûs
 Vordcräft vâf and vundrum lûs;
 Pragum prëddode and gepanc hreodode¹
 Nihtes nearve; nysfe ic gearve
 Be päre riht, är me² rûmran gepeaht
 Purh þa mæran myht on môdes peaht
 Vîsdôm onvrâh; ic vâs veorcum fah,³

¹ Lectio codicis: reodode. In vocum initio sæpius scribarum negligentia litteram h ante r omittit. Sic reft et ryft occurrunt pro hreft five hryft; reðhnis pro hreðhnis; reðnung sæpisfime pro hreðnung, ræsc pro hræsc et hujusmodi plura. Verbum hreodian five hridian (hreodode, hridode) ad id genus pertinet, quod vocant denominativum — derivatum scilicet a voce hreod (arundo); hreodian significat: arundinem esse, tremere ad instar arundinis, febricitare. Ælfrici homiliæ part. I. p. 86. Hine gelæhte unasegendlîc ædl; his lichama barn vidûtan mid langfumere hætan and he eal innon samod forsvæled vâs and toborsten. Him nâs metes mycel luft, and peah mid nânun ætun his gifernîse gefyllan ne myhte. He hridode and egeslîce hveðs etc. Ejusdem originis verba etiam sunt hrida (sæpisfime scriptum: rida) i. e. febris; bedhreda (fere semper scriptum: bedreda) decumbens, ægrotus, febricitans; hriddel five hridder, cribrum (quia tremefactum). — Grimm post verbum reodode scribit semicolon, sed verba nihtes nearve manifeste conjungenda sunt cum verbo reodode five hreodode.

² Grimm pro är me, quam lectionem codex præbet, emendat earme, quod minime intelligo; scriptio ärme fortasse eum seduxit, sed hæc scriptio error censendus est typographicus editionis anglicæ.

³ Verbum fah (varius) de colore sæpisfime dicitur, sed etiam de alia qualitate superficiei; in his locis vertendum est: inæqualis, asper. Sic usurpatur hæc vox maxime ad describendos cutis morbos; Ælfrici homiliæ part. II. p. 178 sumum men vâs unlybba geseald, ac hit ne myhte hine adfðan, ac avende his hlv to vunderlicere fagnîse, svâ pät he veard on his lîce hreoffium men gelîc. In sensu morali semper de maculis dicitur: mâne fah (facinore maculatus), fynnum fah (peccatis maculatus), veorcum fah (rebus gestis maculatus). Ve sceolon rihtlice gelyfan on Crist, pät he ure fâvle fram fynna fagnîsum gehælan mæge. Alfr. hom. I. 122.

So habe ich mit geschick und eifer durch das trügerische gebäude^a
 Der worte kunst gewoben und wunderbar sie zusammengebracht;
 Zuweilen war ich in zweifel und der gedanke erzitterte
 In des dunkels verlegenheit;^b ich wufte gar nicht
 In ihr (in beziehung auf sie — nämlich der worte kunst) das rechte, bevor mir
 ungehinderten gedanken
 Durch ihre herrliche macht in meiner aufregung^c sinnen
 Die weisheit offenbarte; ich war in meinen werken fleckenvoll,

^a fæcen hūs (dolosa domus) significat vitam humanam, spei fallacis laborum-que irritorum plenam.

^b nihtes nearve — hæc verba non de vera nocte sed de obscuracione animi hoc in loco intelligenda esse, arbitror. Nam hoc etiam modo usi sunt hac voce Anglo-saxones e. gr. seo svearte niht pære êcan geniderunge Alfric. homil. I. p. 530. deofol is eac niht gecveden Alfr. hom. I. 604.

^c môd nunquam animum solum, sed semper animum excitatum, sæpe etiam iram, dolorem, studium, agitationem mentis quaecunque significat. Derivanda vox môd uti et vox mêde (lassus, agitatus) a verbo, quod anglosaxonice non occurrit, sed germanice: muoian, agitare, fatigare. Forma anglosaxonica supponenda môvan.

Synnium asæled, [forġum onæled,¹]
 Bitrum gebunden, bysgum beþrunġen,
 Är ine lâre onlâh, þurh leohthne hâd,
 Gamelum to geoce, gife unscynde²
 Mägencyning amät and on gemynd beġeät;
 Torht onŷynde, tidum gerŷmde,
 Bâncofan onband, breoŷtlocan onvand,
 Leoðucraft onleuc, þæs ic luttum breuc,
 Villum in vorulde.

Ic þæs vuldres-treðves

Oft, nâles æne, hæfde ingemynd,
 Är ic þät vundor onvrigen hæfde
 Ymb þone beorhtan beàm, svâ ic on bôcum fand
 Vyrda gangum on gevritum cŷðan
 Be þam sigebeacne. Ä viäs secġ odpät,
 Cnysied cearvylmum, cæn³ drufende,
 Þeäh he in medohealle mâtmas þeġe,
 Äplede gold;⁴ ŷr⁵ gnórnode,

¹ Hæc verba in codice defunt, sed a versu flagitantur. Consonantia syllabarum finem secundi verbi constituit in æled, et allitterationis, quam vocant, lex syllabam unam inter antecedentes accentuatas jubet incipere littera S. His conditionibus emendationis satisfaciunt verba: forġum onæled, quæ et alias in carminibus anglosaxoniciis occurrunt.

² Comma, quod Grimm post vocem unscynde posuit, delendum est; accusativus enim gife regitur a verbo amät.

³ Vox cæn pro cæn (lignum fissum, quo candelarum instar utebantur antiqui) a verbo cinan (cân, cinon) findere.

⁴ Verbum äplan affine est voci borealium afl five abl, caminus; significat: in camino cudere, liquefacere, parare. Nusquam vero occurrit hæc vox nisi cum voce gold conjuncta et nulla alia forma nisi participium præteriti.

⁵ ŷr non yr hic legendum — nam non arcum hoc in loco designat littera runica, sed ŷr pronuntiari etiam potest vox eðr, qua voce sæpissime alia ac plane di-

Durch sünden gehemmt, durch forgen erhitzt,
 Durch leiden gelähmt, durch arbeiten im gedrange,
 Bevor mir belehrung zu theil werden liess, in seiner glänzenden würde^a,
 Mir alten zu hilfe, als herrliche gnade
 Der mächtige könig — sie mir zumalß, und lie mir in die seele goßz (hineingebar),
 Mir herrlich den weg öffnete, allmählich ihn erweiterte,
 Meinen körper frei machte, die fesseln des herzens mir loswand,
 Die kunst der verse mir eröffnete, so daß ich lie mit luft übte,
 Nach meinem wunsche in der welt.

Ich dachte über den ruhmesbaum^b

Oft, nicht nur einmal, in meinem innern nach,
 Bevor ich das wunder entdeckt hatte
 In betreff des herrlichen baumes, wie ich's nun in büchern fand
 In der geschichten laufe in schriften kund gethan
 Von dem siegeszeichen. Bis dahin war immer der mann (ich)
 Von forgenandrange bedrückt, nur ein zerfallender kienspan,
 Wenn er auch in der methhalle kleinode erhielt,
 Geschmiedetes gold; der verfall (der kräfte) stiesz klagen aus,

^a purh lechtne hād proprie transferendum est: durch (sein) glänzendes wesen;
 — hād, derivandum a hīv, species, forma — significat formae subjacentem essentiam,
 substantiam, dignitatem — Salom. et Saturn. p. II. v. 817.

Lecht hafad hīv and hād hāliges gāstes
 Licht haben (glänzend sind) gestalt und wesen heiliges geistes.

Noſtro in loco splendens Dei spiritus, lux quam ejus substantia sive persona praeſe
 fert, significatur verbis lecht hād.

^b l. e. sancta crux.

Neaðgefera; nearu forge
 Dreah¹ enge râne, pār him eoh fôre
 Mîlpaðas mât, mōdig þrægde
 Virum gevleuced. Vên is gesvlârod,
 Gomen, âfter gearum; geoguð is gecyrred,
 Eald onmedla. Ôr² vâs geara

verfa littera runica indicatur. Eâr vero significat statum senectute, morbo, vulnere etc. collabentem, uti versus de littera runica eâr manifeste indicant:

eâr bið egle eorla gehvylcum
 þonn' fâstlice flæsc onginned,
 hrâv cōlian, hrufan ceðfan
 blâc to gebeddan; blæda gedreosað,
 vynna gevitað, vâra gesvicað —
 (Verfall wird jedem manne furchtbar sein
 wann unabwendbar das fleisch beginnt,
 der leib, zu erkalten, sich die erde zu erwählen
 bleich zur bettgenoszin; die fruchte fallen;
 die freuden verschwinden; worauf man baute, im stiche läßt.)

Signum runicum, quod nostro in versu adhibet poeta certe proprie yr nominatur et arcum designat. Arcum vero in has de vita sua cogitationes immiscere nescivit — produxit igitur syllabam ita ut yr pro eâr audiretur. Affinis hæc vox yr five eâr est voci islandicæ aurr, qua cujusque generis rudera et frusta, (in primis vero glarea) designantur. Hoc signum runicum yr vero a Cynevulfo poeta pro yr usurpari, demonstrat conjunctio ejus cum signo neað in duobus aliis locis (yr and neað, verfall und elend) codicis Exonienfis p. 50 et p. 284. edit. Thorpii.

¹ verbum dreogan, perferre, tolerare.

² Hoc signum runicum vulgo nominatur ūr (auerochse); quum vero littera ô fere eodem modo pronuntiaretur quo littera ū, quumque in Anglia uri nunquam inventi essent, iis igitur in vita poetæ locus esse non posset, sine dubio Cynevulfus vocem ôr in locum vocis ūr posuit. Ôr designat monetam quandam borealium (eyrir, pecunia, moneta; vox cohæret cum aurr, glarea, uti et nostri monetas glaream i. e. kies nominant); nec ante multiplicem cum borealibus vitæ communionem hac voce utebantur Anglosaxones, præcipue Nordhumbrenses, quorum in lege sacerdotali sæpissime occurrit (e. gr. §. 4. gif preost bisceopes âgen geban forbuge, gilde XX. ôr.) Clarius apparebit, hîc litteram runicam voce ôr, non voce ūr explicari, aliis aliorum poematum fragmentis, quæ infra lectori proponemus, et in quorum verbus alio modo hæc littera runica explicari omnino nequit.

Der unglücksgefährte; bange forge
 Ertrug er (der mann) in ängstlichem sinnen, wo ihm auf der reise das roß
 Die meilenwege maß, wild dahinlief,
 Stolz gemacht durch der ketten schmuck. Der wahn hat sich gelegt,¹
 Das heitere spiel, nach den jahren; die jugend ist umgewandelt,
 Der alte übermuth.² Sonst war geld

¹ gesvídrod — verbum svíðerian (sveoderian), cessare, derivandum est a verbo primitivo svindan (svand, svundon) consumi, debilem fieri. Occurrit etiam alia vox, æqualis in omnibus litteris: svíðerian, derivata a comparativo adjectivi svíðr (validus) — i. e. a svíðr — hoc verbum svíðerian (e svíðrian corruptum) significat: validiorem esse, prævalere; præstare.

² onmedla derivandum a voce midel five midl, frenum, lupatum — onmedla, animus infrenatus, exultatio e. gr. in Salom. et Sat. p. II. v. 704, For hvam ne môtan ve þonne ealle mid onmedlan gegnum gangan in godes rice.

Geoguthâdes gleam; nû lind geardagas
 After firstmearce ferâgevitene,
 Lifvynne geliden, sva *lagu* togliðeð,
 Flôðas gefysde. *Feoh* âghvam bið
 Læne under lyfte; landes fræve
 Gevitað unter volcnum, vînde gelicost,
 Ponne he for hâledum hlûd altîgeð
 Væðeð be volcnum, vèðende tæreð
 And eft semninga svîge gevyrðeð,
 In nêðcleðfan nêarve geheadroð,
 Preðum forprycced; ¹/sva peos worlð eal gevîteð;
 And eac sva same þe hire on vurdon
 Atydrede teðnlig nimeð,
 Ponne dryhten fylf dôm gesêceð
 Engla veorude. Sceal âghvylc þar
 Reordberendra riht gehýran
 Dæda gehvylcra þurh þæs dêman mûð,
 And vorda sva same ved gelyllan,
 Ealra unsnyttro âr gespreccena,
 Prîðtra geponca. Ponne on preð dæleð
 In fýres feng folc ânragehvylc,
 Þara þa gevurdon on vîðan feore

¹ — „Hic vasto rex Aeolus antro
 Luctantes ventos tempestatesque sonoras
 Imperio premit, ac vinclis et carcere frenat.“

Hic Virgilii locus Cynevulfo in memoriam rediisse videtur scribenti versus suos, nam
 neque in mythis germanicis neque usquam gentium præter mythologiam Græcorum Ro-
 manorumque hanc de ventis carcere inclusis fabulam invenire potuit poeta. Mythologiæ
 vero antiquorum fons medio ævo imprimis erat Aeneis.

Der jugendzeit wonneglanz; — nun sind die jahrestage
 Nach ihren fristen hinweggeschwunden,
 Die lebenswonne ist hinübergegangen, wie die see hingleitet,
 Die eilenden wogen. Besitzthum ist jedem
 Ein gebrechlich ding unter dem himmel; des landes herrlichkeiten
 Schwinden dahin unter den wolken, gerade wie der wind
 Wenn er vor den männern mit brausen sich erhebt,
 Durch die wolken dahinjagt, wüthend einherfährt,
 Und nachher plötzlich stille wird,
 In ein gefängniß eng hineingezwängt,
 Durch drohungen unterdrückt; so schwindet diese ganze welt dahin;
 Und auch eben so die in ihr wurden
 Erzeugt nimmt das straffeuor dahin,
 Wann der HErr selbst sein gericht besucht
 Mit der schaar der engel. Da wird ein jeder
 Der redenden (menschen) sein recht hören
 Ueber jede seiner thaten durch des richters mund,
 Und ebenso für seine worte (wider) ein pfand geben,
 Für alle die in unklugheit er früher gesprochen,
 Für alle rückichtslosen gedanken. Dann theilt sich in drei theile
 In des feuers umfalsung die schaar aller menschen,
 Die geboren wurden in dem langen leben

Ofer fīdne grund. Sōðfāste beoð
 Yfemeft in þam āde, eādīgra gedryht;
 Duguð dōmgeorne; sva hi adreōgan māgon
 And būtan earfeðum eāde gepōlian,
 Mōdīgra māgen; him gemetgað eal
 Eāles leoma,¹ sva him ðātoft bið,
 Sylfum gelēstoft. Synfulle beoð,
 Māne gemengde, in þam midle preað,²
 Hāleð hygegeomre, in hātne vylm
 Prosme bepehte. Bið se pridda dæl,
 Avyrgeða vomsceaðan, in þās vylmes grund;
 Leāse leōðhatan, lige befafted
 Purh ārgevyrht; ārleāsra sceolu
 In glēða grīpe. Gode no siððan
 Of þam mōðorhofe in gemynd cumað
 Vuldorcynīge, ac hi vorpene beoð
 Of þam heaðuvylme in helle grund,
 Torngeniðlan.³ Bið þām tvām dælum

¹ Eāles leoma, patriæ flamma — etiam si codicis lectio, mihi non omnino placet. Fortasse scribæ cujusdam errore subrepsit eāles in textum loco seledes five ēledes — seledes leoma (flamma ignis, feuerflamme) certe melius sensui quadraret. Litteræ æ, è et ê sæpissime a scribis confunduntur, quum æ et ä scriptura omnino non distinguerentur; ä et e fere æqualem valorem haberent, et ê, è atque ë sine superscriptis signis pingerentur. Innumerabilibus in locis æ pro e, aut e pro æ scriptum invenitur. Sæpissime etiam librarii errant in scriptione litterarum d et ð.

² preað participium verbi preāvian pro preaved.

³ Geniðla, homo infidiosus, malitiosus; sveordgeniðla igitur: infidiosus pugnatō; feorhgeniðla, qui vitæ infidias parat, homicida malitiosus; torngeniðla, qui iræ indulget, sed insidiosus.

Ueber den weiten erdengrund. Die gläubigen^a werden
 Zuoberst sein in der flamme, die schaar der seligen,
 Die edle mannschaft^b voll begier nach auszeichnung; so können
 sie es ertragen

Und ohne beschwernis leicht erdulden,
 Sie die gesamtheit der hochstrebenden; für sie mäßiget ganz sich
 Des landes flamme, daß sie ihnen leicht wird,
 Ihnen selbst ganz sanft. Die sündler werden sein,
 Die mit frevel behafteten, in der mitte hineingeängstet,
 Herzenstraurige männer, in heißes flammengewog
 Von rauch ganz umhüllt. Der dritte theil aber wird sein,
 Die verdamnten schändlichen verbrecher, in dem grunde des flam-
 mengewoges;

Lügnerische menschenquäler, dem feuer fast zugetheilt
 Durch ihre früheren thaten; der haufe der glaubenslosen^c
 In der umfaffung der gluthen. Nachher nicht weiter kommen sie gotte
 Von diesem orte der verbrecher ins gedächtnis,
 Dem glorienkönige, sondern sie werden geworfen werden
 Aus den kämpfenden flammen in der hölle grund,
 Die zorneifrigen. Den anderen beiden theilen

^a vox: fäst in fine verborum compositorum significat summum et perfectum rei
 cujusdam statum e. gr. sigefäst, triumphalis, vollkommen siegreich; hlufäst, qui perfecta
 forma gaudet, pulcher; vuldorfäst, qui summa gloria gaudet, glorienvoll; södfäst, qui
 summa veritate gaudet i. e. qui Deo vero confidit, gläubig.

^b dugud, sæpisfime in carminibus non fortitudinem et virtutem, sed nobiliorum
 cujusvis humanæ societatis membrorum universitatem, eminentes, proceres significat.

^c árleas. Vox ár triplicem habet sensum — nam ár *primum* significat jus
 cujusdam ad fundum quendam, ad terram quandam. Álfriki hom. I. p. 30. þæt álo
 man sceolde cennan his gebyrde and his áre on þære byrig þe he to gehýrde. Chartæ
 anglos. nro. 594 gif ôðres mynstres ár on ôðres mynstres rýmete læge, þæt þæs myn-
 stres ealdor þe to þam rýmete fenge, ofcode (loakaste) þæs ôðres mynstres áre mid

Ungelice; mōton engla frōan
 Geseðn, ligora god; hi asodene beoð,
 Afundroð fram synnum; swa smæte gold,¹
 Pæt in wylme bið, wemna gehvylces,
 Purh ofnes fȳr sal gælaenlod,
 Âmered² and gemilted, swa bið þāra manna ilc
 Ascyred and asceaden scylda gehvylcere,
 Deðpra firena purh þās dōmes fȳr.
 Mōton þonne siððan sibbe brūcan,
 Êces eadvelan; him bið engla veard
 Milde and blāte, þās þe hi māna gehvylc
 Forsāvon, synna veore, and to suna metades
 Vordum cleopodon; forþam hi nū on wlite scinað
 Englum gelice; yrres brūcað
 Vuldorcyninges to wīdan feore.

Amen!

¹ Adjectivam smæte non invenitur nisi cum voce gold conjunctum; manifeste autem pendet a radice smitan (smāt, smiton) cudere.

² âmerian, âmyrian, âmyrgan (a voce âmyrie, carbones candentes, pruna, cinis candens) significat: igne purgare, immunditias exurendo abigere. Salom. et Sat. p. II. v. 473. ff.

Bēc findon brēme; bodiað geneahhe
 Veotedne villan þam þe wiht hycgeð
 Gestrangað hi and gestadeliad itadolfastne gepoht,
 Âmyrgað mōðsefan manna gehvylces
 Of preanfdlan pisfes lifes.

(Bücher sind herrlich, sie verkünden ausreichend
 Den vorhervorlehenen willen (gottes) dem, der ein wenig nachdenkt;
 Sie kräftigen und stellen fest den grundfesten gedanken,
 Glühen aus den herzensfimm jegliches mannes
 Von der plagenden noth dieses lebens.)

Geht es anders; sie dürfen den herrn der engel
 Schauen, den siegesgott; sie werden geläutert (ausgekocht) werden,
 Geläubert von ihren sünden; wie schmiedegold,
 Das ins feuer kömmt, von jedem flecken,
 Durch des ofens feuer ganz gereinigt,
 Ausgeglüht und geschmolzen; so wird jeder dieser menschen
 Gefondert und geschieden von jeder schuld,
 Von den gröberen freveln durch des gerichtes feuer,
 Sie dürfen fortan dann des friedens genießen,
 Ewiges reichthums; ihnen wird der gebieter der engel
 Mild fein und freundlich; weil sie alle frevelthaten
 Gering achteten,* der sünde werke, und dennoch zu gottes lohne
 Mit worten schreien; deshalb glänzt dann ihr angeficht
 Gleich dem der engel, und sie genießen des erbtheils
 Des glorienköniges in weitreichender lebenszeit.

Amen!

fvylicum pingum svylce þam hīrede þe þa āre āhte gecveme vāren. nro. 694. Ic cyðe
 þe leof her on pisum gevrite hvās ic gean into Bādum to sancte Petres mynstre for
 mine earman sāvle and for māna yldreana, þe me min āre of com and mine sehta — —
 and ic ville þāt þa þe to minre āre sōn, þāt hi fēden tventig freolamanna, tīne be eāstan
 and tīne be vestan — — *secundo loco* significat ār illorum hominum, qui jure ad terram
 gaudent, majus jus in civitate, libertatem personae, quae a jure ad terram pendeat; carmen
 de S. Andrea v. 1130 ne myhte carnesceapen āre fīdan, fræde āt þam folce — denique
 significat ār etiam in universum honorem et auctoritatem, quibus quis inter suos gau-
 deret — omne illud in homine, quod ab aliis respiciendum et venerandum est. proverb.
 anglos. edit. Kemble nro. 59. crīft gefot monnes āre. — Arleās iste igitur est, cui nec
 jus ad terram, nec major libertas in civitate, nec omnino aliquid inesset respectu et
 veneratione dignum — a praeicatoribus et poetis christianis vero usurpatur hæc vox
 arleās sensu: infidelis, impius eodem modo, quo vox ārfāst sensu: fidelis, pius.

* Forfāvon, contemferunt. Fiducia horum hominum in Deum erat tam valida,
 et peccata sua non tantum timerant et respicerent, quantum in Christi amorem spera-
 rent et crederent.

Illis quæ in hoc ultimo cantico poematis de sanctæ crucis inventione de se ipso memorat poeta limillima in alio de iudicio extremo carmine*) continentur. Hoc quoque cum lectoribus communicare consilii esse videtur, antequam ea proferamus, quæ de poetæ vita ex iis quæ jam legimus suspicari possumus; — et eo magis consilii esse videtur, quia hic locus omnimodo probat, quod jam adnotavimus, lignum litteræ *ûr* apud nostrum poetam significare vocem *ôr* (monetam, pecuniam), lignum vero runicum *yr* vocem *ÿr*. Versus vero hi sunt:

*P*ær monig beoð on gemôt læded
*F*ore onfyne êces dêman.
*P*onn' *c*ên cvacað; gehyreð cyning mæðlan,
*R*odera rihtend, sprecað rêðe vord
*P*âm þe him ær in vorulde vâce hÿrdon,
*P*endan *ÿr* and *neað* yðast meahton
*F*rôfre findan. *P*ær sceal forht monig
*O*n þa vongftede vêrig biðan
*H*væt him æfter dædum dêman ville
*V*ræðra vita. Bið se *v*ên sceacen,
*E*orðan frætva. *Ôr* vās longē,
*L*agu-flodum bilocen, lifvynna dæl,

*) Nobis servatum est hoc carmen in codice Exoniensi et ii, quæ supra proponimus versus inveniuntur p. 50. editionis Thorpianæ.

Dort wird mancher zu der versammlung gebracht werden
 Vor das angeficht des ewigen richters.
 Dann erzittert der kühne; er hört den könig verhandeln,
 Den himmelsrichter, (hört ihn) sprechen rauhe worte
 Zu denen, die ihn früher nur nachlässig hörten,
 Während verfall und noth gar leicht konnten
 Trost erhalten.* Da wird mancher furchtsam
 Auf dem versammlungsfelde gebrochenes geistes harren,
 Was er ihm seinen thaten gemäß zuertheilen werde
 Zorniger strafurtheile. Der wahn wird zerschüttelt sein,
 Die herrlichkeit der erde. Geld war lange,
 Das durch meereswogen abgeschlossene, ein theil der lebenswonne

* i. e. facillime tabescentes et miseros consolari potuissent, si non tam negliger Deī praecepta audissent.

Feoh on foldum. Ponn' frätve sculon
 Birnan on bæle; blâc räsceſtæð¹
 Se cæn-reaða lig;² rêðe scrîðæð
 Geond voruld vîde; vongas hreðsað;
 Burhſtede berſtað; brond bið ontyhte;
 Aeled ealdgeſtreðn unmurnlice
 Gæſta gifroft.³ —

¹ Kemble pro blacra ſetteð, quæ codicis lectio ſenſum non præbet, ingenioſe emendavit locum ita: blac ræſeetteð — ſed blac (niger) etiam in blâc (ſplendens, ſplendidus) mutandum eſſe credo. — Interdum certe vox blâc vertenda eſt voce vernacula: bleich (pallidus), ſed hic ſenſus, qui ob album colorem palloris huic voci etiam ineſt, non impedit, quo minus blâc omne ſplendens deſignet — nam color albus ſignificatur blâc ſolummodo propter ſplendorem, qui eum comitatur. Vox blâc derivanda eſt a bllecan (blâc, blican) ſplendere, et laterna ex. gr. nominatur angloſaxonice blâc eru (domus ſplendens).

² Lectio codicis: recen reaða lig — ſed in vocalem deſinens forma adjectivi poſtulat antepoſitum articulum. Vox recen, inaudita, a reaðo (fumus) non derivari, loco adverbii recene poni non poteſt. Nihil aliud reliquum, quam ut recen in: ſe cæn mutetur, quum præſertim forma litterarum s et r ſecundum Angloſaxonum ſcribendi modum errorem in legendo et ſcribendo reddat faciliorem.

³ Beðvulf. v. 2238. 39. „lig ealla forſvealh, gæſta gitroft.“

Der reichthum auf der erde.* Dann (aber) soll (solche) herrlichkeit
 Brennen in dem brande; glänzend rauscht in die höhe
 Die kienrothe flamme; unbarmherzig schreitet sie
 Durch die weite welt; die gefilde stürzen zusammen;
 Die stadtgründe bersten auseinander; das feuer ist losgebunden;
 Es verzehrt den alten reichthum ohne zu trauern,
 Dieser gierigste der geister. —

* Pecunia, quæ ab hac insula undis secluditur (in transmarinis partibus); divitiæ terræ diu et avide a me adpetebantur. In hoc loco ubi „divitiæ terræ“ uti adpositio ad litteram runicam ūr atque ad accuratius definiendum sensum nemini litterarum runicarum adhibentur, luce clarius est, hoc nomen *non* ūr (urus) esse *posse*, sed synonymam inter hoc nomen et *feh on feldum existere* — nulla alia vero vox, quam *br*, inveniri potest, qua sic uti potest poeta.

Iam satis manifestum est, poetam in versibus carminum de sanctæ crucis inventionem et de iudicio extremo, quos supra legimus, de se ipso narrare, se diu et studiose in componendis versibus dedasce, donec major in hac re facilitas, secundum suam opinionem divina cooperante sapientia, ei impertita sit. Juvenis fortasse non sine magna difficultate carmina mundani argumenti componere studuit; vir se ad argumenta ecclesiastica convertit, quæ ei, longa exercitatione

exculto, faciliora se præbuerunt — et hanc facilitatem, quam forte primo in componendo carmine de sanctæ crucis inventione sensit, auxilio cuidam divino attribuit. Porro memorat poeta, se quondam in aulis procerum dona recepisſe. Hoc eum nobis describit poetam itinera facientem et in ſocietate principum aliorumque nobilium converſantem, nam hoc poetarum genus imprimis hujuscemodi donis honorabatur. Denique dicit, ſe diu et aſide divitiarum ſtudio in transmarinis etiam terris ſe dediſſe, quod vix de conquiſendis ſolis poetæ donis intelligi poteſt, ſed magis indicare videtur, eum etiam in itineribus ſuis mercaturam feciſſe, — forſitan (quia tunc fere ſemper cum mercatura conjungeretur et quia conſtanter poeta hoc divitiarum ſtudium inter peccata ſua imprimis commemoret) piraticam exercuiſſe. Grimm jam*) animadvertit Cynevulfum non line doctrina fuiſſe, cum libros a ſe lectos memoret. Tunc temporis, quo Grimm hæc aſſeruit, nondum cognitum erat, plura alia carmina ex. gr. de ſancta Juliana, de judicio extremo, ænigmata etiam, et ſecundum ſubtile Dietrichii judicium omnia, quæ in codicis Exoniensis editione Th. a pagina I. uſque ad 103 contineantur, a Cynevulfo compoſita eſſe, quæ nunc clare probant eum indoctum minime fuiſſe, immo multos libros legiſſe. — In verſibus ſupra a nobis communicatis locum invenimus, qui poetam noſtrum et Virgilium legiſſe, certe primum Aeneidos librum noviſſe, probat.

*) Andreas et Elene p. L.

Quæ igitur ex his omnibus certiora arbitramur sunt hæc: poetam Cynevulfum fuisse virum, qui poesin vitæ suæ studium sibi elegerit, et itinera faciens live poemata sua decantando live alio modo divitias conquirere conatus sit. Senior jam factus de futilitate divitiarum conqueritur.

Grimm ob antiquiores in carmine de inventionem crucis occurrentes vocum formas, Cynevulfum discipulum Aldhelmi episcopi fuisse censet — sed eum multo seriore tempore vivere potuisse arbitror, nam etiam poeta procerum laudem et dona sibi parere studiosus dialecti Nordhumbrensis maculis in universum immunis esse debuit, tamen illæ antiquæ formæ ei hac ex dialecto adhærere quiverunt. Nordhumbrensis enim dialectus et reduplicatas formas verbales (leort, heht etc.) et alia antiquiora etiam, uti vocum fæmininarum casum genitivum in s desinentem, quæ Gothorum tempora olent, diu conservavit*), et nostrum poetam e Nordhumbrensi regione oriundum fuisse quum ex permutatione vocum ūr et ôr suspicor (etenim fere solis Nordhumbrensibus vox ôr usitatior erat), tum maxime ex ipsius poetæ nominis varia forma; nam Cŷnevôlf ipse hoc nomen scribit uti vidimus, quæ scriptio ad formas Nordhumbrenses gôld, hōnd, brôrd propius accedit; in ænigmate vero, quod nunc nobis accuratius inspicendum est, suum nomen forma quadam, quæ etiam alias occurrit, quæ autem vèrè Nordhumbrensis est, indicat, scilicet Coene-

*) Die vier evangelien in alt-nordhumbrischer sprache, herausgegeben von K. W. Bouterweck p. CLX.

vulf. Hoc ænigma inter ænigmata codicis Exonienſis primum, et quum hujus primi jam ſolutio nomen Cynevulfi, Cênevulfi ſive Coenevulfi ſit, nullus dubito, quin noſter poeta auctor ſit ſi non omnium, tamen multorum illorum in codice Exonienſi conſcriptorum ænigmatum, præſertim eorum, quorum ſolutiones litterarum runicarum ſunt nomina. Aenigma vero, ad quod nos convertimus, hoc eſt:

Leoðum is minum, ſvylce him mon lâc gife
Villað hi hine aþecgan, gif he on þræt cymeð.

Ungelice is ðs.
Vulf is on ðge, ic on ðþerre;
Fæst is þæt ðglond fenne bevorpen.
Sindon vǣlbredve veras þær on ðge.
Villað hi hine aþecgan, gif he on þræt cymeð.

Ungelice is ðs.
Vulfes ic mīnes vīdlāstum vēnum dō gōde.¹
Þonn' hit vās renig veder, and ic reoðugu fāt,

¹ Io dō gōde legendum, et lectio codicis dogode ſic corrigenda. Verbo dōn utuntur Angloſaxones modo diverſo a noſtro. Non ſolum: ſeðce dōn, krank machen, dicitur, ſed etiam: līf dōn, leben, et: hine vyræn dōn, ſich verſchlechtern, ſchlechter werden, et to gōde dōn, wohl thun. Vox gōde noſtro in verſu adverbium eſt, et paululum diverſum a vocibus: vel ſive: tela habet ſenſum. Sæpiſſime occurrit: gōde geþhan ſive gōde geþeðhan, bene proficere. Ålfr. hom. I. 444. ealle þa gecorenan, þe gōde geþugon þurh martyrdōm oððe þurh clānniſſe, ealle hi geſiðodon mīd þære eadigan cvene. Ålfr. hom. II. 22. ſe mæſta dæl þāra manna, þe gōde geþeðð, þurh clānniſſe hi geþeðð. Modus igitur loquendi: gōde dōn ſumum þinge, ſignificat, bene ſe habere cum aliqua re, gaudere aliqua re, indulgere alicui rei.

Meine glieder verhalten sich, wie man ihnen bedeutung zutheilt
Sie werden dieselbe offenbaren, wenn die bedeutung sich zusammenschaart.

Ungleich verhält sich's mit uns.
Ein wolf ist auf einer insel, ich auf der andern;
Vollkommen ist die insel mit lumpfand umgeben.
Wilde männer sind hier auf dem eilande.
Sie werden ihn offenbaren, wenn er mit (ihrer) schaar zusammenkömmt.

Ungleich verhält sich's mit uns.
Ich gebe mich den weitgehenden sehnsuchten nach meinem Wolf hin.
Wenn es regniges wetter war und ich weinend saß,

Ponn' mec se beaducafa bogum bilegde.
 Väs me vyn to þam; väs me hvätte eac lāð.
 Vulf! mīn Vulf! vēna me þīne
 Seðce gedydon, þīne seldcymas,
 Murnende mōd, naläs metelyfte.
 Gehýrest þû? Eadvaccer uncerne earne hvelp
 Bireð vulf to vuda.

Þät mon eate toslited, þätte næfre gefomnad väs,
 Uncer gid geador.

Ludit in hoc carmine poeta syllabis sui ipsius nominis. Referendum itaque quodammodo hoc ænigma est ad illud genus, quod nos charaden appellamus. Ipsum nomen integrum primo loquitur: „membra mea (i. e. syllabæ) aliud atque aliud exprimunt, si singulis alius substruitur sensus (svylce mon him lāc gife); declarabunt vero sensum iis substructum, si syllabæ junguntur (i. e. cēne declarabit, quid vulf sit — et cœne, quid Vulf sit).“ Nomen Cynevulf live Cēnevulf live Cœnevulf compositum esse potest e vocibus cēne (audax) et vulf (lupus) — vel etiam e vocibus cven live cœn (mulier nobilis) et Vulf (nomen viri et in nominibus compositis masculinum nominati genus indicans) — denique e cēn (lignum fissum) et vulf (lupus). His variis syllabarum significationibus ludit Cynevulfus ita, ut iis nomen suum ænigmatice et indicaret et velaret.

Dann umfalzte mich der kampffehnelle mit seinen armen.
 Das ward mir wonne, ward mir doch auch leid.
 Wolf! mein Wolf! die sehnsuchten nach dir
 Haben mich krank gemacht, deine seltenen besuche;
 Das trauernde gemüth (that's), nicht durch nahrungsmangel.
 Hörst Du? Eadvaccer, unserer beider jungen, trägt ein wolf zum holze.

Das sondert man leicht aus einander, was nie zusammenhang hatte,
 Unserer beider gemeinschaftliches lied.

Post sermonem nominis integri, qui primis duobus versibus continetur, prior syllaba continuat ita ut videatur poeta significationem cêne ei tribuisse: „Diversi sumus (scilicet: ego, membrum prius, et ille, membrum posterius); lupus (vulf) est in insula (in singulari syllaba), ego sum in alia insula — insula circum circa palude ab alia segregata (nam audaces (cêne) et lupus (vulf) nullo conjunctionis vinculo cohærent). Viri crudeles (vålhreðve i. e. cêne) sunt hac in insula mea (þær). Sensus revelabitur, si congregiantur — scilicet cêne et vulf, quia pugna necessario inter eos sequitur, et diversitas eorum luce clarius apparet.

Post hæc verba sensus syllabaram variatur et prima syllaba coen (i. e. oven, mulier nobilis), quæ sermonem continuat, in secunda non amplius lupum (i. e. feram), sed Vulf i. e. virum quendam hoc nomine præditum, videt: „En ego Vulfi mei amore languesco. Quon-

dam, die pluviolo, quando et ego tritis confedi, Vulfus heros me brachiis suis amplexus est, quod mihi voluptatem, dolorem etiam paravit. O Vulfe! Vulfe! desiderium tui ægrotam me reddidit! tristis mihi animus, non inopia, hoc perfecit."

Subito vero ludus denuo variatur, nam in nomine Coen-e-vulf præter coen et vult etiam e auditur; eamque brevem syllabam e, compositioni solummodo inservientem, nominat fermocinans: „lupulum nostrum," genitum quasi ab ipsis duobus parvulum, quem (Eadvaccer nomine præditum — ob litteram e inchoantem) vult i. e. lupus fert ad lignum (vudu) i. e. cœn (lignum fissum).

Postremo sequitur sententia generalis: „facile fit, ut id, quod nunquam inter se cohæserit, separetur, scilicet communis duarum syllabarum sive potius membrorum nominis, cœne et coen, cantus.

Unam solummodo vocis cen significationem hoc in carmine præterit poeta — sæpissime enim sonus litteræ æ et sonus litteræ è sive ê, qui necessario maxime inter se cognati et propinqui erant, promiscue unus pro altero proferuntur signaque eorum scribuntur. Sic vên (spes) et vœn (currus) sæpissime illud vœn hoc ven scribuntur. Eodem modo etiam pro snæd (offa, a verbo snádan) scribitur snèd (sive potius sned, cum scribæ diversum litteræ e sonum signis non distinguant), pro scæne (superficies, a verbo scánan) scèn. Vide-

tur hoc eodem modo pro cvæne (tabes, a verbo cvīnan) dictum etiam atque scriptum esse cæn, nam hac voce cæn (pro cvæne, tabes) in tertio carmine runico utitur poeta in loco nominis litteræ runicæ, quæ vulgo cæn (lignum fissum) appellatur. Invenitur hic locus in vita Sanctæ Iulianæ, quam a Cynevulfo nostro scriptam, codex nobis Exoniensis servavit. Illi qui poetæ nomen runice indicant versus ita leguntur:*)

*) p. 284. edit. Thorpianæ.

— Is me þearf mycel
 Þæt seo hâlige me helpe gefremme,
 Ponn' me gedælað deðraft ealra
 Sibbe, toslitað linhîvan tû
 Mycle môdlufan, min sceal of lîce
 Sâvul on slæfû, nât ic sylfa hvyder
 Eardes uncyððu. Of sceal ic pisfum,
 Sêcan ðperne; ârgevyrhtum,
 Geongan iudædum, geomor hveorfeð,
 Cên, yr and neðd. Cyning bið rêðe
 Sigora fyllend; ponn' fynnum fah
 Eoh, vên and ôr acle bidað,
 Hvût him âfter dædum dêman ville,
 Lifes to leâne. *Lagu feoh* beofað,
 Seomað sorgcearig; sâr al gemon
 Synna vunde, þe ic lið oððe âr
 Gevorhte in vorulde, þæt ic vîpig sceal
 Tearum mænan. —

* seomad sorgcearig, tenetur ærumnosus.

In omnibus his, quæ de vita et nomine poetæ Cynevulfi in ejus operibus occurrunt locis, ne verbum quidem Thomæ Wright (Biographia Britannica litteraria. Anglosaxon period: London 1842. p. 501 II.) opinioni favet, qui eum monachum Wintonianum, postea abbatem Petroburgensem, denique episcopum Wintonianum (a. p. Chr. 1006) fuisse suspicatur. Mortuus est hic Cynevulfus episcopus a. p. Chr. 1008; Etiamli vero de ecclesiastico ordine et dignitate nullus poeta loquatur, tamen fieri potuit ut post juventutem multifarie agitatam monasticae vitae se dederit, et hoc in statu monastico ecclesiastica sua carmina composerit.

Superest ut referamus certamina litterarum solemnia quem eventum habuerint, et novas quaestiones in proximum annum propositas promulgemus. Et jure quidem nostro laetamur, non tantum quod inventi sint, qui tentarent certamen viriumque suarum periculum facerent, sed etiam quod licuerit ordinibus academicis praemia industriae civium humanissimorum proposita dignis decernere.

I. Ordo summe venerabilis Theologorum

duas proposuerat quaestiones, priorem hanc:

Doctrina de conscientia examini subtiliori subjiciatur, ita ut primum e fontibus tam veteris quam novi testamenti quaenam e litteris sacris conscientiae notio hauriri possit, proponatur, deinde quasnam in scholis theologicis vicissitudines subierit, denique quomodo hodie cum de conscientia in universum, tum de conscientia dubitante et errante in scholis praeciendum sit, ostendatur.

Altera quaestio haec erat:

Urbis Jerusalem tam antiquae quam restauratae muri et portae ex libris historicis et prophetis accurate eruantur.

Qui priori quaestioni operam daret, unus extitit, cuius commentatio, insignita verbis τοῦ ἐκείνου τοῦ παραγγελλομένου ἐστὶν ἐν τῇ ἀποστολῇ καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ, quamvis dicendi genus castigatius et emendatius, in doctrina biblica expendenda maiorem subtilitatem, in historica parte commodiorem argumenti propositi disponendi rationem desideres,

tamen cum praeclarum non minus eruditionis solidioris quam acuminis in rebus theologicis diiudicandis documentum exhibeat, praemio proposito digna habita est.

Schedula rescissa nomen victoris apparuit:

CAROLUS MARTINUS AUGUSTUS KAEHLER, REGIOMONTANUS.

Altera vero quaestio de muris et portis Jerusalem urbis duos nacta est, qui operam in ea collocarent. Ex his ille, qui commentarium suum dicto „*in Deo spes mea*“ signavit, id potissimum deliquit, quod non eum locum, qui solus plenam murorum et portarum adumbrationem exhibet iusto locorum ordine servato, qui est apud Nehemiam, primum omnium sibi illustrandum sumsit et disputationis quasi fundamentum substravit, cui caeteras commemorationes in V. Testamento passim obvias superstrueret, sed temporis ordinem sequi maluit, ab antiquioribus in V. T. vestigiis exorsus, magno quidem laboris dispendio et lectoris taedio in iis quae per se obscura lucem suam aliunde requirunt nec nisi ex universo loci conspectu intelligi possunt, ita ut operam temere fere consumpsisse ac vix novae quicquam lucis post Thenium affudisse videatur. Sed quoniam permagnam et laudabilem in argumento difficillimo versatus curam et diligentiam probavit, iusta simul eorum qui idem nuper tractarunt habita ratione, ordo noluit tantam industriam in ardua quaestione collocatam praemio suo privare, quod integrum in eum conferendum esse censuit.

Nam alter, qui quaestionem aggressus exhibuit commentationem, cui symbolum ex Ps. 48, 13. 14. desumptum inscriptum est, eadem fere usus ratione qua prior, tamen hoc vitium minime compensavit diligentia, interpretationis locorum V. T. gravissimorum fere incuriosus, in eo vero maxime reprehendendus quod nihil fere sibi agendum esse putavit nisi Krafftii vestigia vel in perversissimis premere eiusque librum exscribere. Itaque ordini theologorum vix aliqua vel praemii constituti parte vel laude videbatur esse ornandus.

Schedula, cui inscriptum: *in Deo spes mea*, rescissa apparuit
victoris nomen

HERMANNUS GROSSER, SAXO-BORUSSUS.

II. Illustris Iureconsultorum Ordo

hanc proposuerat quaestionem:

Quid juris circa bella privata, (Fehderecht,) viguerit ex S. Imperii Romano-Germanici Constitutionibus exponatur.

Huic quaestioni ex legum atque rerum gestarum historia explanandae tres commilitones operam dederunt ac justo tempore commentationes tradiderunt.

Qui omnes licet intellexerint, quibus ex fontibus principia rei petenda sint, quatenam fuerint, quibus bella privata aut tollerentur aut coercerentur, medii aevi temporibus tam latae leges quam foedera inter principes civitatesque inita, quinam denique bellis istis finis impositus: vario tamen eventu pro sua quisque diligentia, arte, eruditione proposito responderunt.

Inprimis auctor libelli, cui inscripta sunt verba:

ἀναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν,

quamvis oratione satis compta atque emendata jus faidae vetustissimum cum bellis medii aevi privatis cohaerere demonstraverit, id tamen videtur neglexisse, ut libros legum atque constitutionum ipse evolveret et perlegeret. Neque enim satis erat aliorum observationibus uti, sed id potissimum in quaestione agendum, ut fontes juris ac leges ab imperatoribus nostris XI. XII. XIII. saeculis latae, quas in Pertzii libris collectas quasi oculis subjectas habemus, singulari studio tractarentur. Cujus negligentiae quum auctor ipse se reum in libelli prooemio confessus sit, et de se ipse iudicium tulit, nec Ordini aliud supererat, quam illud iudicium confirmare.

Haec autem, quae ad juris historiam pertinet, operis pars a ceteris duobus, qui in palaestram descenderunt, magno cum studio et ingenio elaborata ac fere absoluta est, ut vix discerni possit, uter alterum et distinguendi arte et investigandi diligentia superaverit. Quin etiam in eo uterque convenit, quod jus faidae ac bella privata inter se discrepare, haec Francogallorum moribus introducta, a Germanis recepta finibusque legitimis circumscripta esse defendunt. Licet igitur Ordo hanc, in qua utriusque commentationis fundamentum positum est, opinionem reprobaverit, hanc tamen vituperandi causam, praesertim quum alii docti viri cum auctoribus consentiant, victoriae impedimentum esse noluit, atque si auctor dissertationis quam inscripsit:

Reuten und rauben bringt keine schand,
Es thuns die besten im ganzen land,

dictioni et latino sermoni plus operae impendisset atque in vetustioribus juris Germanici monumentis eadem qua alter cura versatus esset, aequali laude ac praemio utrumque ornasset. Qua ratione superiorem ex certamine prodiisse censuit Ordo libelli auctorem, cui tessera addita est:

Nec aspera terrent

eique palmam victoriae tribuendam esse consensit: alterum vero, qui operi inscripsit:

Reuten und rauben bringt keine schand,
Es thuns die besten im ganzen land

victori proxime accessisse iudicavit.

Rescissa schedula, cui symbolum *Nec aspera terrent* inscriptum est, victoris nomen apparuit

ALFREDUS EDVINUS BORETIUS, POSNANIENSIS.

aperta altera schedula, prodiit nomen

JULIUS FRIEDERICUS PAULUS JAHR, NUBURGENSIS.

III. Gratosus Medicorum Ordo

duas proposuerat quaestiones, priorem:

Fons, natura et ratio secreti, quod in mammis recens natorum observatur, adhibitis propriis observationibus et investigationibus accuratius exponatur, et inquiratur secretum illud num in omnibus recens natis inveniatur, tum si nonnunquam abesse apparuerit, quae sint deficientis secreti causae et conditiones, denique quo tempore post partum incipere soleat et quamdiu observari possit.

alteram hanc:

Cum sensus nostri saepe numero turbentur, si eodem tempore duobus stimulis movemur, qui animi nostri attentionem in varias partes distrahant: quaeritur primum, utrum perceptionis alicujus turba ex sensu secundario orta satis accurate aestimari vel ad numeros ipsos revocari possit; deinde utrum ejusmodi perturbatio, quae duarum perceptionum quasi concretionem provocetur, semper ex aliqua naturae lege fiat, an contrarium etiam accidat, ut duorum stimulorum simul nos afficientium unus alterum sublevet.

Verum neutra quaestio commilitonum studia excitavit.

IV. Amplissimus Philosophorum Ordo

tres proposuerat quaestiones, neque defuerunt, qui promptissimo studio rem aggredierentur et singulis quaestionibus expediendis operam darent.

Et primum quidem quaestio philosopha;

Exponatur discrimen, quod intercedit inter cognitionem mathematicam et philosophicam,

quae cum anno superiore eventa caruisset, iterum fuit proposita, jam invenit qui in certamen descenderet. Qui hanc quaestionem solvendam suscepit, quamquam non propria ac nova attulit, diligenter ta-

men atque accurate quae ab aliis disputata sunt adhibuit et examinavit. Itaque ordo eum dignum iudicavit, cui praemium integrum tribueret. Commentatio insignita est verbis „*Veritatem cognoscere studet philosophia*“

Resciassa schedula apparuit nomen victoris

FRIEDERICUS HELLMUND, ERMSLEBIENSIS.

Secundam commendaverat ordo quaestionem de studiis antiquitatis delectam,

commentationem de rebus Amorgi insulae, imprimis de situ locorum, de historia, rebus divinis et institutis civilibus Amorginorum, adhibitis etiam inscriptionibus.

Traditus est ordini commentarius cui inscriptum *Ἐν δ' Ἀσίῃς πρώτην αἶσαν λαχόν κτλ.* Qui hunc commentarium scripsit, quamquam sermo passim justo est prolixior, tamen non solum materiam diligenter undique conquisivit et bene disposuit, verum etiam pleraque, maxime res sacras Amorginorum, dilucide et cum sano iudicio explicavit, ut praemio integro et insigni laude dignus sit visus.

Aperta schedula nomen victoris apparuit

RUDOLPHUS NICOLAI, NUMBURGENSIS.

Tertia quaestio mathematica erat haec:

Theoria et disciplina determinantium sic explicetur, ut et studium appareat huic generi diligenter impensum et subtilitas iudicii usu quodam confirmata.

Commentationi, quam ordo accepit, inscriptum legitur: „*For what is the theory of determinants? etc.*“ Qui hanc quaestionem expediendam sibi elegit, quamvis nimis accurate Brioschii vestigia sit secutus, ita ut quae ipse in medium attulerit, nihil aliud nisi additamenta

quaedam ad insigne illud de hoc ipso argumento opus esse videantur, tamen satis ostendit, se quaestionis propositae vim et naturam bene perspexisse et assiduum in rebus huc spectantibus studium collocasse, tum vero etiam in iis, quae ipse de suo adjecit, iudicii sollertiam probavit. Quare ordo huic quoque integrum praemium concedendum esse decrevit.

Schedula aperta prodiit nomen victoris

ERNESTUS FRIEDERICUS LUDOVICUS HAHNEMANN, SAXO-BORUSSUS.

OCT 24 1898

AUG 7 1896

MAY 11 1898

MAY 15 1900

MAR 29 1902

DU: QPR

12411.37

Quae de se ipso Cynevulfus, sive Ce

Widener Library

003455101

3 2044 086 716 867